

Nemzetpolitikai továbbképzés
a közigazgatásban dolgozók számára

2014. március 3-4.

NPKI | NEMZETPOLITIKAI
KUTATÓINTÉZET

Magyarság Háza
1014 Budapest, Szentháromság tér 6.

Program

Március 3.

8:30 – 8:40 **Megnyitó, köszöntő.** Milován Orsolya, főosztályvezető (Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium, Nemzetpolitikai Államtitkárság)

8:40 – 10:00 **Elméleti alapok: nacionalizmuselméletek és kisebbségsszociológia. Nemzetpolitikai stratégia és szakpolitikák. A nemzetpolitika dokumentumai.** Kántor Zoltán, igazgató (Nemzetpolitikai Kutatóintézet)

10:00 – 11:30 **Külhoni magyar oktatási rendszer.** Papp Z. Attila, igazgató (MTA TKKI)

12:30 – 14:00 **A szomszédos országok politikai rendszere. Külhoni magyar pártok I.** Ferenc Viktória, kutató (Nemzetpolitikai Kutatóintézet), Herner-Kovács Eszter, kutató (Nemzetpolitikai Kutatóintézet)

14:15 – 15:15 **Kisebbségi jogok. Nemzetközi kisebbségvédelemmel foglalkozó intézmények, dokumentumok.** Tóth Norbert, kutató (Nemzetpolitikai Kutatóintézet)

Március 4.

8:30 – 10:00 **A szomszédos országok politikai rendszere. Külhoni magyar pártok II.** Illyés Gergely, külső munkatárs (Nemzetpolitikai Kutatóintézet), Rákóczi Krisztián, kutató (Nemzetpolitikai Kutatóintézet)

10:15 – 11:45 **Nemzetpolitika és közigazgatás. A nemzetpolitika intézményrendszere. Kiemelt nemzetpolitikai programok.** Répás Zsuzsanna, nemzetpolitikáért felelős helyettes államtitkár (Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium)

13:00 – 14:00 **A diaszpóra magyarsága.** Ludányi András, egyetemi tanár (Nemzetpolitikai Kutatóintézet)

14:00 – 15:00 **Egyszerűsített honosítás, állampolgárság.** Wetzel Tamás, egyszerűsített honosításért felelős miniszteri biztos (Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium)

Előadások

Elméleti alapok: nacionalizmuselméletek és kisebbségsszociológia. Nemzetpolitikai stratégia és szakpolitikák. A nemzetpolitika dokumentumai (Kántor Zoltán): Az előadás – egy rövid történelmi bevezetőt követően – a rendszerváltás utáni nemzetpolitikára összpontosít. Az előadásban szó lesz a nemzetpolitika elméleti alapjairól, valamint a nacionalizmuselméletek keretében sor kerül a jelenkori anyaországi politikák logikájának igazolására, kitérve a rendszerváltás utáni nemzeti újjáéledésre is. A nemzetpolitika igazolását arra a tézisre építem, miszerint a társadalmak nemzeti alapú intézményesülése (úgy a többségi nemzet, mint a nemzeti kisebbségek, valamint az anyaország részéről) természetes jelenség, inkább a norma, mint a kivétel. Az előadás második részében a 2010 utáni nemzetpolitikai fordulatról, a Magyar nemzetpolitika – a nemzetpolitikai stratégia kerete dokumentum megfogalmazásának dilemmáiról, valamint az erre épülő nemzetpolitikai szakpolitikákról lesz szó.

Külhoni magyarok: demográfia és oktatási rendszer (Papp Z. Attila): Az előadáson a határon túli/külhoni magyar oktatás demográfiai, statisztikai és jogi-politikai környezete kerül bemutatásra. A kisebbségi oktatási részvételének megértése feltételezi a demográfiai folyamatok, előrejelzések számbavételét, ugyanakkor fontos azt a társadalmi környezetet és etnopolitikai vonatkozásait is megértenünk, amelyekben e részvételt biztosító oktatási rendszerek működnek. A prezentáció során a kisebbségi oktatás jellegzetességeit magyarázó tényezőket, valamint a működtetését biztosító fontosabb szereplőket és lehetséges mozgásterüket is számba vesszük.

A szomszédos országok politikai rendszere. Külhoni magyar pártok (Ferenc Viktória, Herner-Kovács Eszter, Illyés Gergely, Rákóczi Krisztián): Az előadásokon az érdeklődők megismerkedhetnek a szomszédos országok közjogi berendezkedésének alapjaival, hangsúlyosan a politikai és a választási rendszer sajátosságaival. Bemutatásra kerülnek az erdélyi, felvidéki, kárpátaljai és vajdasági magyar pártok, a legutóbbi parlamenti választások eredményeinek prezentálásával sor kerül annak ismertetésére, hogy az egyes országokban jelenleg milyen politikai képviselettel rendelkeznek a külhoni magyarok. Az előadások kitérnek a szomszédos államok kisebbségpolitikájára, a magyarok mindennapjait befolyásoló jelentősebb jogszabályok, valamint az aktuális kisebbségi törekvések, követelések bemutatására.

Kisebbségi jogok. Nemzetközi kisebbségvédelemmel foglalkozó intézmények, dokumentumok (Tóth Norbert): Európában 75 millió a nemzeti kisebbségek száma, ezért különösen fontos Európa kulturális és nyelvi sokszínűségének megőrzése szempontjából, hogy a nemzeti kisebbségek jogainak kérdése előtérbe kerüljön. A kisebbségvédelem területén mindenképpen előrelépést jelent az Európai Unió alapszerződéseinek rendszerét teljesen átalakító Lisszaboni szerződés hatálybalépése. Beváltotta-e a Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Chartája, valamint a Nemzeti Kisebbségek Védelméről szóló Keretegyezmény a hozzá fűzött reményeket? Milyen új lehetőségeket rejt magában az

Alapjogi Charta kötelező jogi erőre emelkedése, valamint az Európai Uniónak az Emberi Jogok Európai Egyezményéhez való csatlakozása? A fenti előadás ezekre a kérdésekre próbál választ adni.

Nemzetpolitika és közigazgatás. A nemzetpolitika intézményrendszere. Kiemelt nemzetpolitikai programok (Répás Zsuzsanna): Az előadás a következő témaköröket járja körül: a nemzetpolitikai szemlélet formálódása rendszerváltástól napjainkig; a kormányzati struktúra alakulása, a nemzetpolitika helye az egyes kormányzati ciklusokban; nemzetpolitikai egyeztető fórumok; új jogszabályi alapok, nemzetpolitikai programok az elmúlt három évben.

A diaszpóra magyarsága (Ludányi András): Az előadásban a nyugati – elsősorban az észak-amerikai – magyar diaszpóra közösségek kerülnek bemutatásra. Az előadás a tárgyalt közösségek általános történeti, szervezeti és szociológiai jellemzőin túl kitér a diaszpóra aktuális kérdéseire, úgy mint az identitás megtartásának lehetőségeire, intézményi kihívásokra, valamint az egyszerűsített honosítás kérelmezésében tapasztalható fejleményekre. Az előadás a 2010-es kormányváltás által életre hívott új magyar diaszpóra politika elemeit is bemutatja, reflektálva arra is, hogy ezen kezdeményezések milyen fogadtatásra találtak a diaszpóra közösségekben.

Egyszerűsített honosítás, állampolgárság (Wetzel Tamás): Az előadáson a következő témakörök kerülnek bemutatásra: a kettős állampolgárság története, politikai háttere; a nemzetközi jogi helyzet; hasonló példák más országoknál; a magyar egyszerűsített honosítási szabályozás; az egyszerűsített honosítás bevezetése és az elmúlt két és fél év tapasztalatai; statisztikák és a jelenlegi trendek; jövőkép; az egyszerűsített honosítás hatása más területekre; állampolgárság-megállapítás a diaszpórában.

Hasznos könyvek és tanulmányok

Kántor Zoltán (szerk.): *Nemzetpolitikai alapismeretek*. Budapest, NKTK, 2013.

A *Nemzetpolitikai alapismeretek* c. könyv elsősorban a közigazgatásban dolgozók képzése érdekében született, de haszonnal forgathatják az egyetemi képzésben részt vevő hallgatók is, valamint a nemzetpolitika iránt érdeklődők. A kötet a *Magyar Nemzetpolitika – A magyar nemzetpolitikai stratégia kerete* című dokumentumban, valamint a *Magyar Zoltán Közigazgatásfejlesztési programban* megfogalmazott, a közigazgatásban dolgozók képzését szolgáló elképzelésekhez illeszkedik. A szerkesztés során figyelembe vették, hogy a kötet fejezetei tartalmazzák a külföldi magyarokra és a magyar állam nemzetpolitikájára vonatkozó legfontosabb ismereteket.

A kötet nyolc fejezetre tagolódik és átfogó ismereteket kíván nyújtani a magyar nemzetpolitikáról, annak történelmi, stratégiai és közigazgatási vetületeiről, a kisebbségi jogokról és az európai kisebbségvédelmi keretéről, a szomszédos országok politikai és közigazgatási rendszeréről, az állampolgárságról, a külföldi magyarság önszerveződéséről, demográfiai és oktatás helyzetéről, valamint a kisebbségi közösségek etnikai pártjairól.

A tananyag szerzői a Nemzetpolitikai Kutatóintézet, az MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont Kisebbségkutató Intézete, a Népeségtudományi Kutatóintézet, valamint a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium munkatársai.

- Kántor Zoltán (szerk.): *Nemzetpolitikai alapismeretek*. Budapest, NKTK, 2013.
- Alfredsson, Gudmundur: *Autonomy and Human Rights*. In: Lyck, Lise (ed.): *Constitutional and Economic Space of the Small Nordic Jurisdictions*. NordREFO, Stockholm. 1997. 34-47.
- Bárdi Nándor: *Tény és való. A budapesti kormányzatok és a határon túli magyarok kapcsolattörténete*. Pozsony: Kalligram, 2004.
- Bárdi Nándor – Fedinec Csilla – Szarka László (szerk.): *Kisebbségi magyar közösségek Fejezetek a 20. századi történelemből*. Budapest: Gondolat – MTA Kisebbségkutató Intézet, 2008.
- Bitskey Botond (szerk.): *Határon túli magyarság a 21. században*. Budapest: KEH, 2010.
- Brunner, Georg – Küpper, Herbert: *Európai autonómia-megoldások: A kisebbségi önkormányzatok autonómia modelljeinek tipológiája*. *Magyar Kisebbség* 2004. 1-2. szám. 466-498.
- Csata István – Kiss Tamás: *Népesedési perspektívák*. Kolozsvár: Erdélyi Társadalom Könyvek. 2007.
- Eplényi Kata – Kántor Zoltán (szerk.): *Térvesztés és határtalanítás: a magyar nyelvpolitika 21. századi kihívásai*. Budapest: Lucidus, 2012.
- Győri Szabó Róbert: *Kisebbség, autonómia, regionalizmus*. Budapest: Osiris, 2006.
- Gyurgyík László – Sebők László (szerk.): *Népszámlálási körkép közép-Európából, 1989-2002*. Budapest: Teleki László Alapítvány, 2003.
- Hannum, Hurst: *Autonomy, Sovereignty, and Self-Determination*. University of Pennsylvania Press, Philadelphia, 1990. 501.
- Halász Iván – Majtényi Balázs – Szarka László (szerk.): *Ami összeköt? Státustörvények közel s távol*. Budapest: Gondolat, 2004.
- Kántor Zoltán (szerk.): *A státustörvény. Dokumentumok, tanulmányok, publicisztika*. Teleki László Alapítvány. Budapest, 2002.
- Kántor Zoltán (szerk.): *Nacionalizmuselméletek. Szöveggyűjtemény*. Budapest: Rejtjel, 2004.
- Kántor Zoltán – Majtényi Balázs (szerk.): *Szöveggyűjtemény a nemzeti kisebbségekről*. Budapest: Rejtjel, 2005.
- Kardos Gábor: *Kisebbségek: konfliktusok és garanciák*. Budapest: Gondolat, 2007.
- Szarka László – Vizi Balázs – Majtényi Balázs – Kántor Zoltán (szerk.): *Nemzetfogalmak és etnopolitikai modellek Kelet-Közép-Európában*. Budapest: Gondolat Kiadó, 2007.
- Szarka László – Vizi Balázs – Tóth Norbert – Kántor Zoltán – Majtényi Balázs (szerk.): *Etnopolitikai modellek a gyakorlatban*. Budapest: Gondolat, 2009.
- Öllös László: *Az egyetértés konfliktusa. A Magyar Köztársaság alkotmánya és a határon túli magyarok*. Somorja: Fórum Kisebbségkutató Intézet, 2008.
- Papp Z. Attila (szerk.): *Beszédből világ. Elemzések, adatok amerikai magyarokról*. Budapest: Magyar Külügyi Intézet, 2008.
- Vizi Balázs: *Minority Groups and Autonomy from an International Political Perspective*. In: Gál, Kinga (ed.): *Minority Governance in Europe*. Open Society Institute, Budapest, 2002. 39.

A Nemzetpolitikai Kutatóintézet által eddig szervezett konferenciák:

- Jogsegély a gyakorlatban (nemzetközi konferencia) (2011)
- A vajdasági Magyar Nemzeti Tanács stratégiái (2012)
- Nemzetfelfogások. Konzervatív nemzeteszme (2012)
- Nyelvpolitika, nyelvi jogok, nyelvhasználat a Kárpát-medencében (2012)
- Kormányváltás, helyhatósági választások Romániában (2012)
- Iskolaválasztás a Kárpát-medencében: a beiskolázás és az óvoda-iskola átmenetek sajátosságai szórványban és többségben (2012)
- Nemzetpolitikai irányok és trendek Európában és világszerte (nemzetközi konferencia)
- Parlamenti választások Ukrajnában, 2012
- Etnikai pártok Kelet- és Nyugat-Európában (nemzetközi konferencia) (2012)
- Parlamenti választások Romániában, 2012
- Hálózatok és közösségek (2013)
- Anyaország és autonómia (2013)
- Autonómia – népszavazás – devolúció (2013)
- Közigazgatás és kisebbségi jogok (2013)
- Nyelvképek a határon (kiállítás) (2013)
- Területi autonómiák Európában: Megoldások és kihívások (nemzetközi konferencia)
- Kisebbségvédelem Európában c. nyári egyetem a Kisebbségi Jogvédő Intézettel közösen
- Iskolaválasztás: nyelvmege tartás és/vagy érvényesülés (2013)
- Állami és civil kapcsolattartás a diaszpórával (nemzetközi konferencia) (2013)
- Göröngyös úton: autonómia, regionális átalakítás, polgári kezdeményezés (2013)
- Megyei önkormányzati választások Szlovákiában (2013)
- A Kárpát-medencei Magyar Szórvány Napja (2013)
- Anyanyelvhasználat külhonban - a jogi lehetőségektől a megvalósításig

Folyóiratok:

Erdélyi Társadalom: <http://erdelyitarsadalom.adatbank.transindex.ro/>

Kisebbségkutatás: <http://bgazrt.hu/npki/kiadvanyok/kisebbségkutatás/1/>

Magyar Kisebbség: <http://www.jakabffy.ro/magyarkisebbség/>

Nemzeti Érdek: www.nemzetierdek.hu

Pro Minoritate: <http://www.prominoritate.hu/>

Regio: <http://www.epa.hu/html/vgi/boritolapuj.phtml?id=00036>

Honlapok:

Nemzetpolitikai Államtitkárság: <http://www.kormany.hu/hu/kozigazgatasi-es-igazsagugyi-miniszterium/nemzetpolitikaert-felelos-allamtitkarsag>

Nemzetpolitikai Kutatóintézet: www.bgazrt.hu/npki

Egyszerűsített honosítás: <http://allampolgarsag.gov.hu/>

Nemzeti Regiszter: www.nemzetiregiszter.hu

Étkezési lehetőségek a környéken:

Vár Bistro (Dísz tér 8.)

Fortuna Önkiszolgáló Étterem (Hess András tér 4.)

NPKI | NEMZETPOLITIKAI
KUTATÓINTÉZET

www.bgazrt.hu/npki

www.facebook.com/NemzetpolitikaiKutatointezet

